

Aurskog-Høland
kommune

Kommunal planstrategi 2020-2024

Innhold

1. Innledning.....	3
2. Visjon, verdier og mål.....	3
3. Aurskog-Høland kommune fram mot 2050	4
4. Satsingsområder	6
5. Planhierarki	7
6. Vurdering av planbehov.....	8
6.1 Overordnede planer	8
6.1.1 Status.....	8
6.1.2 utfordringer	9
6.1.3 Planbehov	9
6.2 Satsingsområdet Grønt først.....	10
6.2.1 Status.....	10
6.2.2 utfordringer	11
6.2.3 Planbehov	11
6.3 Satsingsområdet Levende og vitale tettsteder med et mangfoldig næringsliv.....	12
6.3.1 Status.....	12
6.3.2 utfordringer	12
6.3.3 Planbehov	12
6.4 Satsingsområdet Tidlig innsats og forebygging av utenforskap	13
6.4.1 Status.....	13
6.4.2 utfordringer	14
6.4.3 Plan- og strategibehov.....	14
6.5 Satsingsområdet Leve selvstendig og godt hele livet	14
6.5.1 Status.....	14
6.5.2 utfordringer	15
6.5.3 Planbehov	15
6.6 Satsingsområdet Et begeistret fellesskap.....	17
6.6.1 Status.....	17
6.6.2 utfordring	17
6.6.3 Planbehov	18
7. Prioriteringer i planarbeidet	20

1. Innledning

Å bygge Aurskog-Høland kommune skal bety noe for fremtidens miljø og samfunn. Vedtatte verdier, intensjonsavtale og satsningsområder må omsettes til handling. Et verktøy for å oppnå dette, er kommunale planer som peker på mål og strategier for ønsket utvikling. For å sikre sammenheng mellom overordnede mål og innholdet i planene, trengs en planstrategi som skaper en fellesforståelse av framtidens kommune der utfordringer og muligheter vi står overfor skisseres. Planstrategien tar i tillegg stilling til kommunens plansystem og til planbehovet i kommunestyreperioden.

Bak vurderingene i planstrategien ligger kommunens visjon, verdier og hovedmål samt intensjonsavtalen om kommunesammenslåingen mellom Aurskog-Høland og Rømskog kommuner¹. I tillegg er det lagt vekt på Fylkesmannens forventninger til kommunal planlegging 2019², nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023³ og FNs bærekraftsmål⁴.

2. Visjon, verdier og mål

Etter en krevende og givende sammenslåingsprosess mellom Aurskog-Høland og Rømskog kommune, er nye Aurskog-Høland kommune en realitet fra 1. januar 2020. Kommunen har gjennom prosessen og videre fremover som hovedmål å:

- Skape en moderne og attraktiv kommune
- Ta vare på natur- og kulturarv
- Sikre innbyggerne et likeverdig og godt offentlig tjenestetilbud av høy kvalitet

Målene er hentet fra intensjonsavtalen om kommunesammenslåingen fra 2016.

Det er lagt ned både politisk og administrativt arbeid for å utforme og vedta ny visjon og nye verdier for kommunen.

VERDIER

- **Åpenhet**: I møte med oss opplever du tilstedeværelse og dialog. Alle blir møtt med respekt og anerkjennelse, og vi informerer, involverer, lytter og svarer.
- **Tillit**: I Aurskog-Høland møter du imøtekommende og profesjonelle ansatte, som tar samfunnsoppdraget på alvor. Vi kommuniserer ærlig og oppriktig, følger opp og gjennomfører.
- **Samhandling**: Vi er til stede for hverandre – fra «vugge til grav». Gjennom felles tanke- og handlekraft fornyer vi oss og utvikler tjenester som bidrar til selvhjelpenhet, verdighet og livskvalitet gjennom aktiv deltakelse. Sammen skaper vi varige verdier.

¹ Datert 13. april 2016

² Datert 15. mars 2019

³ Vedtatt ved kongelig resolusjon 14. mai 2019

⁴ Vedtatt av FNs generalforsamling i 2015

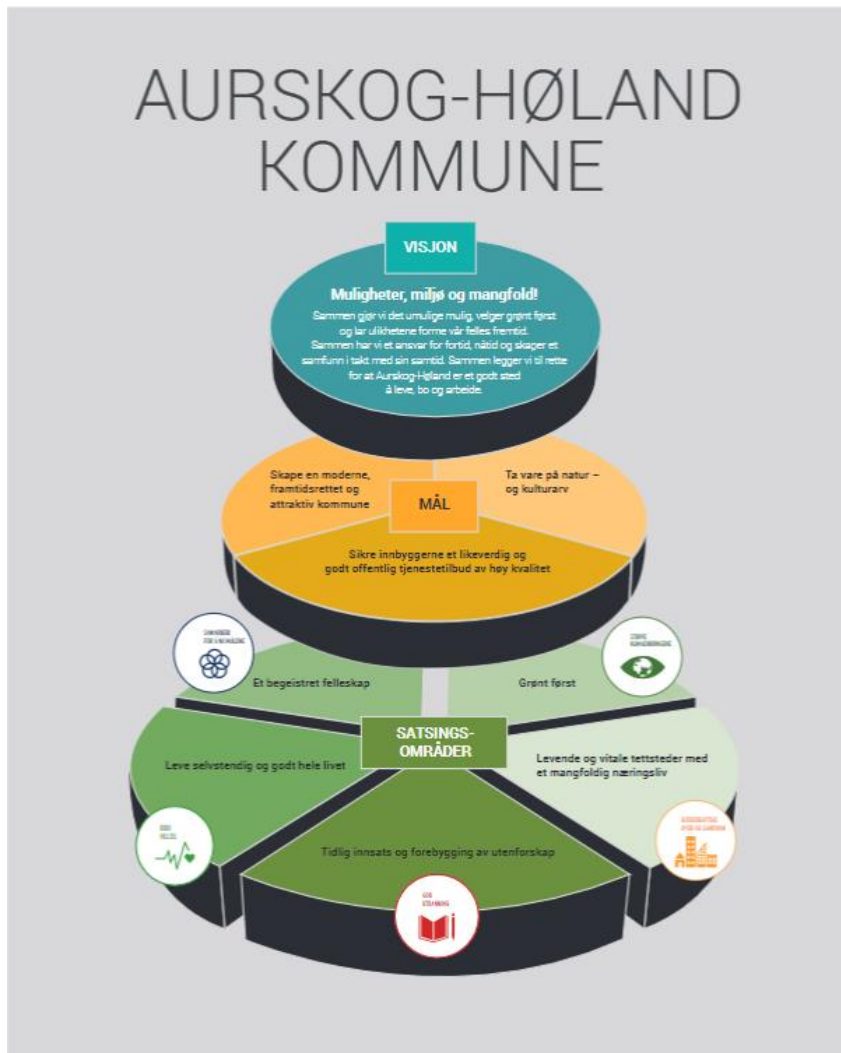

Fig. 1 Visjon, verdier, mål og satsingsområder for Aurskog-Høland kommune

3. Aurskog-Høland kommune fram mot 2050

Aurskog-Høland kommune har store arealer og en historisk betinget spredt tettsteds- og boligstruktur. Kommunen ligger i en region med sterk vekst, rask utvikling og med økende krav til modernisering, fortetting og omstillinger. Pr. 25.05.2020 var folketallet 17.427⁵. De siste årene har befolkningsveksten vært hhv. 0,02 % i Rømskog og 1,2 % i «gamle» Aurskog-Høland kommune⁶. Tettstedene Bjørkelangen og Aursmoen har vokst mest.

⁵ Tall fra SSB 25.05.2020.

⁶ Kilde SSB

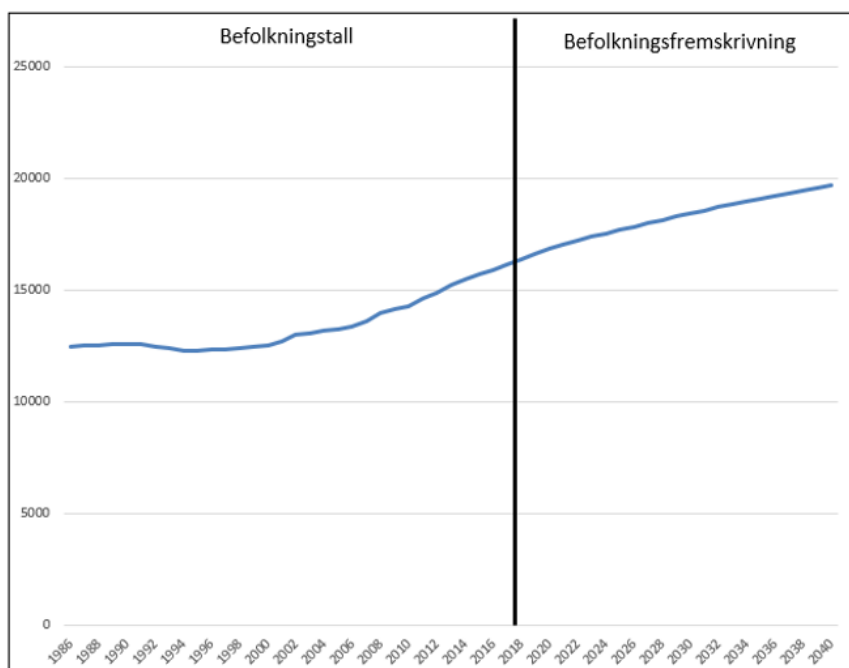

Fig. 2 Befolkningsutvikling 1996-2040 (kilde: <https://www.ssb.no/statbank/table/11668/>)

Befolkningsprognoser tilsier særlig sterk vekst i de eldste befolkningsgruppene basert på stadig høyere levealder og store barnekull fra de første tiårene etter 2. verdenskrig. Kombinert med lavere forventet fruktbarhet og netto innvandring, gir dette et endret bilde av befolknings sammensetningen. Bedre helse gir økt levealder og økt antall friske leveår, dvs. uten vesentlige funksjonsbegrensninger. Det endrer behovet for tjenester og gir nye muligheter for hvordan tjenestene skal ytes. Andelen i arbeidsfør alder minker, noe som sammen med økt levealder betyr økt forsørgerbyrde.

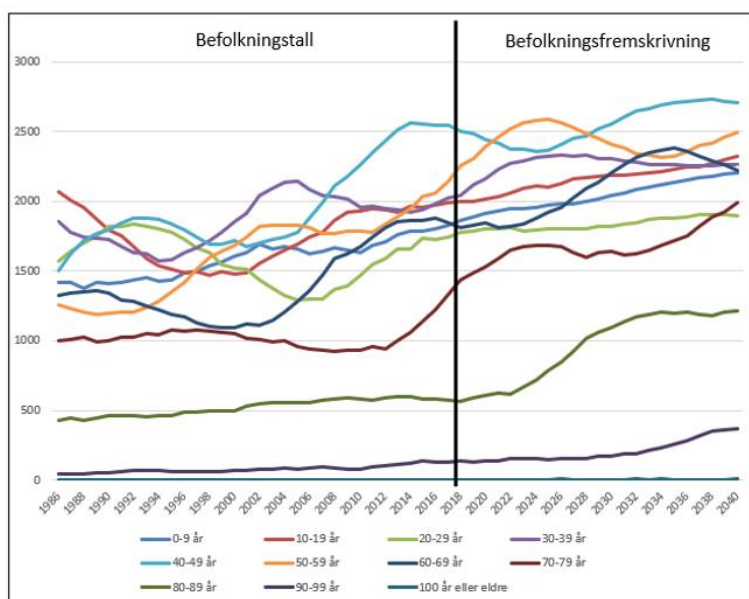

Fig. 3 Befolkningsutvikling 1996-2040 fordelt på aldersgrupper (kilde: <https://www.ssb.no/statbank/table/11668/>)

Kommunens folkehelseprofil⁷ viser en rekke utfordringer sammenlignet med landsgjennomsnittet. Kommunens ressurser må brukes på en konstruktiv måte for å kunne møte utfordringene på en god måte.

4. Satsingsområder

Aurskog-Høland kommunes fem satsingsområder er basert på FNs bærekraftsmål og tilpasset kommunens utfordringer:

- Leve selvstendig og godt hele livet (FN mål nr. 3 God helse)
- Tidlig innsats og forebygging av utenforskap (FN mål nr. 4 God utdanning)
- Grønt først (FN mål nr. 13 Stoppe klimaendringene)
- Levende og vitale tettsteder med et mangfoldig næringsliv (FN mål nr. 11 Bærekraftige byer og lokalsamfunn)
- Et begeistret fellesskap (FN mål nr. 17 Samarbeid om å nå målene)

Sammenhengen mellom visjon, verdier, mål og satsingsområdene for Aurskog-Høland kommune vises i fig.1.

Fig. 4 FNs bærekraftsmål (kilde: FN-sambandet)

⁷ Folkehelseprofilene for «gamle» Aurskog-Høland og Rømskog kommuner 2019 ligger som vedlegg 6

5. Planhierarki

Aurskog-Høland kommune har følgende planhierarki for perioden 2020-2024:

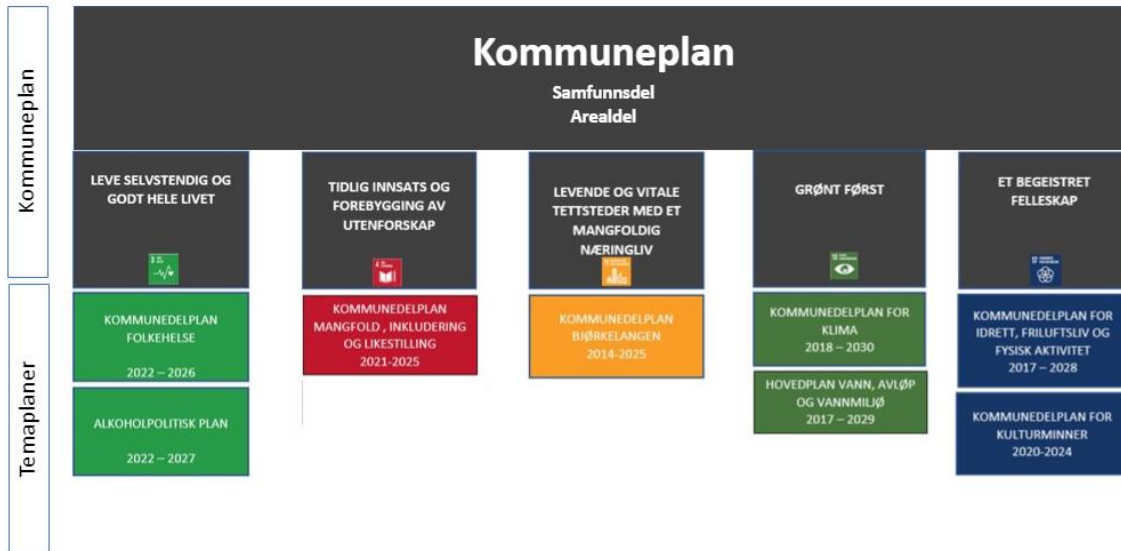

Fig. 5 Planhierarki Aurskog-Høland kommune 2020-2024

Kommuneplanen består av en samfunnsdel der kommunens satsingsområder, overordnede mål og strategier beskrives og en arealdel bestående av en arealstrategi, plankart og tilhørende planbestemmelser. Kommuneplanens handlingsdel rulleres heretter hvert år som en del av økonomiplanen.

Kommuneplanen underbygges av temaplaner og strategier. Planene skal ta for seg strategier for å oppnå ønsket utvikling i et langsiktig perspektiv og ha en tiltaksdel som inngår i kommunens økonomiplan og rapporteres på årlig i forbindelse med årsrapporten. Fig. 5 tydeliggjør hvordan planene henger sammen med satsingsområdene. Til sammen utgjør planene det strategiske grunnlaget som danner utgangspunkt for handling og gjennomføring gjennom økonomiplan og årsbudsjett.

Vurderinger knyttet til rulling av eksisterende planer og utarbeidelse av nye planer avklares i kommunes planstrategi.

Fram til kommunestyret har vedtatt nye planer, skal eksisterende planer videreføres. Planer som i henhold til denne planstrategien ikke videreføres, opphører ved planens virketid.

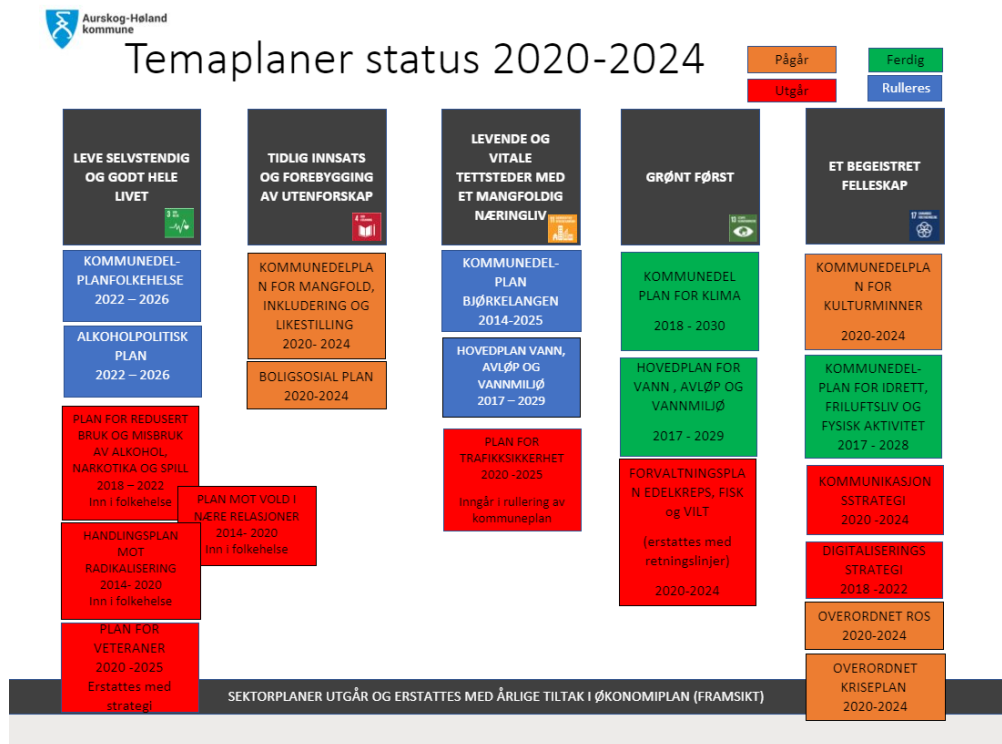

Fig. 6 Oversikt over status for planer i perioden 2020-2024

6. Vurdering av planbehov

6.1 Overordnede planer

6.1.1 Status

Intensjonsavtalen for kommunesammenslåingen har tre klare målsetninger som har vært styrende for sammenslåingsprosessen:

- Skape en moderne og attraktiv kommune
- Ta vare på natur- og kulturarv
- Sikre innbyggerne et likeverdig og godt offentlig tjenestetilbud

Avtalen la også vekt på den nye kommunens mange lokalsamfunn og grender av ulik størrelse, samt at det beste fra begge kommunene skal videreføres inn i den nye kommunen.

Følgende overordnede mål for samfunnsutvikling er vedtatt i kommuneplanen for Rømskog kommune 2019-2030:

- fornøye innbyggere i alle grupper og lag av befolkningen
- opprettholde lokalsamfunnet uavhengig av hvordan kommunen er organisert i framtiden
- utnytte potensialet for gode tjenester som ligger i at Rømskog er en liten og oversiktlig kommune.

Kommuneplan for «gamle» Aurskog-Høland kommune 2018-2028 har hovedmålene:

- legge til rette for en samfunnsutvikling som balanserer vekst og vern, og tar hensyn til miljø, sosiale forhold, natur- og kulturlandskap, historiske kvaliteter samt lokalt særpreg
- være en attraktiv, åpen og inkluderende kommune der det er godt å vokse opp, bo og arbeide
- ha universell utforming og folkehelse som forutsetning for all kommunal planlegging og virksomhet

Forskrift om kommunal beredskapsplikt skal sikre at kommunen ivaretar befolkningens sikkerhet og trygghet. Plikten omfatter kommunen som myndighet innenfor sitt geografiske område, som virksomhet og som pådriver overfor andre aktører. Forskriften pålegger kommunen å gjennomføre en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS), herunder kartlegge, systematisere og vurdere sannsynligheten for uønskede hendelser som kan inntreffe i kommunen og hvordan disse kan påvirke kommunen. ROS-analysen skal forelegges politisk behandling og revideres administrativt hvert år.

Overordnede ROS danner grunnlaget for overordnet kommunal beredskapsplan samt sektor- og virksomhetsrelaterte beredskapsplaner.

6.1.2 utfordringer

Aurskog-Høland kommune er del av en bo- og arbeidsregion med sterk vekst. Regionale føringer legger opp til at 80 % av veksten i boliger og arbeidsplasser skal skje på Bjørkelangen. Kommunestyrets vedtak er at denne veksten skal skje i kollektivaksen Aursmoen – Bjørkelangen – Løken. Vurderinger knyttet til hvor raskt og hvordan kommunen skal vokse må løftes. I forlengelsen av dette må det ses på videreutvikling av kommunens tettsteder.

6.1.3 Planbehov

Kommuneplan

I forbindelse med sammenslåingen, er det nødvendig at kommuneplanene fra de to opprinnelseskommunene slås sammen. Kommuneplanen må reflektere visjon, verdier, mål og satsingsområder. Innholdet i kommuneplanene er i hovedsak sammenfallende, men det kreves en gjennomgang av samfunnsdelene i forhold til form og innhold for å sikre samsvar. Når det gjelder arealdelene med tilhørende planbestemmelser, kan disse slås sammen i forbindelse med et planvedlikehold.

Plan- og bygningslovens § 5 krever at kommunen skal ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne. Det innebærer at det må utarbeides en folkehelseprofil for kommunen. I henhold til nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, bør det utarbeides en arealstrategi der langsiktig arealbruk vurderes.

Nye krav og behov for samkjøring av kommuneplanene går utover det som vanligvis ligger i et planvedlikehold. Det foreslås derfor en begrenset rullering på følgende punkter:

- Kommunens visjon, verdier, mål og satsningsområder
- Justeringer i samfunnsdelen ihht ny organisasjonsmodell

- Planbestemmelser
- Hensynssoner for kulturminner
- Endringer knyttet til endelig vedtak i Kommunal- og moderniseringsdepartementet
- Avklaringer der kommuneplanene er avvikende
- Tiltak langs sjøer og vassdrag
- Endringer i føringer fra overordnede myndigheter
- Vurdering av uregulerte områder
- Arealstrategi som inngår i arealdelen
- Folkehelseprofil

Omfang av innspill til kommuneplanens arealdel fastsettes i planprogrammet.

ROS og beredskapsplan

Overordnet ROS for den sammenslåtte kommunen tar for seg forebygging og håndtering av uønskede hendelser og kriser. I analysen vurderes årsaker, sannsynlighet, konsekvenser og sårbarheter ved hendelser som kan medføre fare for samfunnet og befolkningen i kommunen.

Det er viktig at samtlige beredskapsplaner revideres og oppdateres jevnlig. Overordnet beredskapsplan fremmes til politisk behandling hvert fjerde år i forbindelse med overordnet ROS. Beredskapsplanen vil oppdateres administrativt hvert år. En liste over sektor- og virksomhetsrelaterte beredskapsplaner vil inngå som del av kriseplanen.

Sektorplaner

«Gamle» Aurskog-Høland kommune har sektorplaner for helse og rehabilitering, oppvekst og utdanning samt teknisk drift og kultur for perioden 2014-2020. Rømskog kommune har strategiplan helse og omsorg 2015-2025.

Omorganiseringen i kommunen til fokus på tverrsektorielt arbeid knyttet opp mot satsingsområdene kombinert med en kommuneplan med tydeligere føringer for fagområdene, gjør at behovet for sektorplaner er sterkt redusert. Basert på dette utgår sektorplanene.

6.2 Satsingsområdet Grønt først

6.2.1 Status

Kommunen har ansvar for å skape en bærekraftig samfunnsutvikling gjennom sine roller som planmyndighet, reguleringsinstans, tilrettelegger, eier, tjenesteprodusent og innkjøper. Kommunen har myndighet og oppgaver på en rekke områder som har betydning for klimagassutslipp og energibruk, og har plikt etter plan- og bygningsloven til å ta klimahensyn i all planlegging.

Kommunedelplan for klima⁸ har som formål å bidra til reduksjon i utslipp av klimagasser, bruker energien riktig og bruker mer fornybar energi, samt gjøre kommunen bedre i stand til

---

⁸ Vedtatt av «gamle» Aurskog-Høland kommune

å håndtere de konsekvensene som følger av et endret klima. Klima- og energiplan for Indre Østfold 2011-2020⁹ har som visjon å gjøre Indre Østfold klimanøytral i løpet av 2030. Målene er bl.a. redusert transportbehov, miljøføringer i energiforsyning og at klimatilpasninger er del av planprosessene.

Opprinnelseskommunene har hver sin plan som omhandler vann og avløp. Planenes hensikt er å sikre tilgangen til rent vann og forsvarlig avløpshåndtering i kommunene.

6.2.2 utfordringer

Aurskog-Høland møter utfordringer knyttet til konsekvenser av klimaendringer, utbygging og økt transportbehov.

Ulike roller som arbeidsgiver, tjenesteyter, tilrettelegger, innkjøper og eiendomsbesitter gir kommunen en unik mulighet til å være et forbilde og samtidig stimulere til et grønt skifte i samarbeid med andre aktører som lokalt næringsliv og overordnede myndigheter.

6.2.3 Planbehov

Klima

Innholdet i de to klimaplanene er sammenfallende. «Gamle» Aurskog-Hølands plan gir et godt grunnlag for videre arbeid med satsingsområdet Grønt først. Handlingsdelen skal i henhold til vedtaket i planen rulleres i 2020. Rulleringen innebærer at handlingsdelen går inn i økonomiplanen og koblingen mellom handlingsdelen, kommunens satsingsområder og kommuneplanen må understrekes. Tiltak i Rømskogs plan skal vurderes tatt inn. Det legges ikke opp til rulling av den helhetlige planen i denne planstrategiperioden.

Biologisk mangfold

Det vurderes som hensiktsmessig å utarbeide en strategi for biologisk mangfold slik at områdene innen miljøvern likebehandles. Strategien vil bidra til å gi et godt grunnlag for arbeid innen satsingsområdet Grønt først gjennom å gi føringer for hvordan naturverdier og det biologiske mangfoldet skal forvaltes på en bærekraftig måte.

Forurensing

Tilsvarende vurderes det som hensiktsmessig å utarbeide en strategi for arbeidet knyttet til forurensing. Strategien vil bidra til å gi et godt grunnlag for arbeid innen satsingsområdet Grønt først. Hensikten er å verne mot forurensing gjennom å hindre at forurensing oppstår, begrense forurensing som finner sted samt gjøre vurderinger knyttet til avfall og avfallshåndtering.

Kommunens miljøstyringssystem (miljøledelse) inkluderer strategi for disse tre områdene - klima, biologisk mangfold og forurensing.

Vann, avløp og vannmiljø

I tillegg til å underbygge satsingsområdet Grønt først, kommuneplanen og kommunedelplan for klima, vil en plan som omhandler vann, avløp og vannmiljø bidra til å sikre nødvendig infrastruktur for innbyggere og næringsliv i kommunen. Planene kan videreføres for sitt

---

⁹ Gjelder for Rømskog kommune

definerte geografiske område på kort sikt. Tiltakene vil ligge samlet i økonomiplanen. Endringer i rammebetingelsene, kommunesammenslåingen og behovet for vurdering av prioriteringene bl.a. i forbindelse med nye utbyggingsområder tilsier at planen skal rulleres i løpet av planstrategiperioden.

Fisk, vilt og edelkreps

«Gamle» Aurskog-Høland kommune har egen fiskeforvaltningsplan, fagplan for viltforvaltning og forvaltningsplan for edelkreps. Planene legger føringer for kommunens arbeid innen fagfeltet. Nevnte planer blir erstattet med retningslinjer for fisk, vilt og edelkreps. Retningslinjene behandles som egen politisk sak i løpet av planstrategiperioden.

6.3 Satsingsområdet Levende og vitale tettsteder med et mangfoldig næringsliv

6.3.1 Status

Trygge lokalsamfunn med bredde i service- og tjenestetilbud, tilgang til attraktive boligområder med et differensiert tilbud av boliger, muligheter for kultur- og naturopplevelser, gode forbindelser internt i kommunen og til omgivelsene rundt, lokale arbeidsplasser og næringsutvikling er stikkord for å nå målet om å skape «det gode liv» for innbyggerne i Aurskog-Høland. Forutsetningene ligger til rette, men krever en målrettet innsats på flere områder.

6.3.2 utfordringer

Kommunens rolle er i utvikling fra tjenesteyter til tilrettelegg i et fellesskap for at innbyggerne skal få et godt liv basert på egenverd, mestring og egne ressurser. Kommunens fortrinn og ressurser må legge føringer for og brukes systematisk i tettstedsutviklingen for å oppnå gode nærmiljøer, styrking av lokalt næringsliv og økning i lokale arbeidsplasser.

Nasjonale og regionale krav og forventninger til fortetting og modernisering må veies mot kommunens geografiske forutsetninger, manglende kollektivdekning og tradisjonelle verdier som nærhet til grøntområder, landbruk og romslige tomter.

6.3.3 Planbehov

Kommunedelplan Bjørkelangen

Kommunedelplan Bjørkelangen 2014-2025 har som mål å styrke Bjørkelangen som kommunesenter samt tilrettelegge for utvikling av tettstedet basert på en konsentrert sentrumskerne med korte avstander og god balanse mellom bolig, service, handel og kultur-/aktivitetstilbud. Endrede nasjonale og regionale føringer som sterkere krav til fortetting, prioriterte tettsteder og økt fokus på grønn mobilitet kombinert med pågående utbyggingsprosjekter, gjør det nødvendig å vurdere om mål, strategier og planbestemmelser er i tråd med dagens ønsker for framtidens Bjørkelangen. Ved rulling, skal det vurderes om planen skal fortsette som en kommunedelplan eller omgjøres til en områdereguleringsplan.

Trafikksikkerhet

Kommunedelplan for trafikk sikkerhet 2016-2020¹⁰ bygger opp under nasjonale transportmyndigheters nullvisjon¹¹ Det er satt overordnede mål om trygg skolevei, tryggere trafikkmiljøer og økt bruk av sykkel og gange. Planen prioriterer lokale trafikk sikkerhetstiltak, gang- og sykkelveiprosjekter, trafikk sikringstiltak langs fylkesveier samt kollektivtiltak i tillegg til kriterier for gratis skoleskyss.

Formålet med Rømskogs trafikk sikkerhetsplan 2013-2024 er å analysere behovet for tiltak, målrette ressursbruken til de viktigste prosjektene, sette fokus på trafikk sikkerhet både internt i kommunen, skoler og barnehager og overfor befolkning og øvrige myndigheter samt å samle flere aktører om samarbeidsprosjekter.

Ved rullering av kommuneplanen, legges det inn et kapittel om trafikk sikkerhet slik at kravet om forankring i kommunal plan for å kunne søke midler til ordninger som Aksjon skolevei ivaretas. Resten av innholdet fra trafikk sikkerhetsplanene kortes ned, gis klare prioriteringer og kobles sammen med prosjektet "trafikk sikker kommune". Skillet mellom kommunale tiltak og tiltak i regi av andre aktører som fylkeskommunen og Ruter AS må tydeliggjøres. Det vurderes om dette bør behandles som egen politisk sak eller sees i sammenheng med økonomiplanen/kommuneplanens handlingsdel. Skoleskyssordningen og klassifisering av trafikkfare langs skolevei behandles i egen politisk sak som skal sees i sammenheng med øvrige trafikk sikkerhetssaker.

Eiendom

Kommunen har behov for en mer forretningsbasert eiendomsstrategi der aktiv eiendomsforvaltning står i fokus. Det vil derfor fremmes en politisk sak om formål, strategier og retningslinjer for bruk og forvaltning av kommunens eiendommer i løpet av planstrategiperioden.

Næring

Opprinnelseskommunene har hatt ulike tilnærminger i forhold til næringsutvikling. Det er behov for en kortfattet overordnet næringsstrategi som tydeliggjør føringer for arbeidet med næringsutvikling og som ser på forholdet mellom kommunen, Aurskog-Høland Utbyggingsselskap, Aurskog-Høland Utvikling og Rømskog Næringssselskap AS. Strategien skal spesielt fokusere på kommunens rolle som kunde og tilrettelegger. Landbruk inngår som del av næringsstrategien.

6.4 Satsingsområdet Tidlig innsats og forebygging av utenforskap

6.4.1 Status

Oppvekstvilkår og – miljø har stor betydning for barn og unges utvikling, trivsel, psykiske og fysiske helse. Alle barn fortjener en god start, trygge rammer og et godt læringsmiljø. Kunnskap er grunnlaget for demokrati, verdiskapning og velferd og spiller derfor en avgjørende rolle for samfunnsutviklingen samtidig som den enkelte gis mulighet til selvutvikling og til å leve et selvstendig liv. En forutsetning for et bærekraftig velferdssamfunn er at flere deltar i arbeidslivet og står lenger i arbeid. Tidlig innsats og videreutvikling av

---

¹⁰ Vedtatt av «gamle» Aurskog-Høland kommune

¹¹ Dvs. mål om at trafikksystemet ikke skal kreve menneskeliv eller påføre alvorlig/invalidiserende skade.

kvaliteten i barnehager og skoler, skal sørge for at alle barn får lære, mestre og utvikle seg i inkluderende fellesskap slik at sosiale forskjeller utlignes.

6.4.2 utfordringer

Fokuset må dreies fra å reparere skader, behandle skader og håndtere situasjoner til forebygging og hvordan røttene til problemene skal løses. Forebygging skjer der folk bor. Det krever høy kvalitet i kommunehelsetjenesten, mer hverdagsrehabilitering samt verdsetting og respekt for den frivillige innsatsen som gjøres. Bruk av omsorgsteknologi må vektlegges.

Kommunens valg av tidlig innsats som satsingsområde innebærer at tjenester rettet mot barn og unge må preges av og ivareta dette.

Det åpnes for muligheten til å se på nye samarbeidsarenaer der frivillig innsats, aktivitetsmuligheter for grupper som faller utenfor og udekkede behov kobles.

6.4.3 Plan- og strategibehov

Mangfold, inkludering og likestilling

Det ble vedtatt å utarbeide en plan for mangfold og integrering under behandling av planstrategi for «gamle» Aurskog-Høland kommune i 2016. planen vil være sektorovergrep og gi føringer for arbeid innen flere fagfelt, derfor får den status som kommunedelplan.

Kommunedelplanen vil løfte hvordan likestilling gjennom likeverd, like muligheter og like rettigheter kan fremmes for alle innbyggere i kommunen, samt forhindre diskriminering.

Boligsosial

Overordnet mål for boligsosial strategi er at flest mulig av de som ønsker det skal etablere seg i egen bolig. Strategien omhandler føringer og prosesser som påvirker kommunens boligarbeid, påvist boligbehov og behov for boppfølging, og omfatter alt fra kommunenes innsats for å framskaffe og tildele boliger, til tjenester og enkelttiltak som kan bedre den enkeltes forutsetning for å mestre sin bo- og livssituasjon. Den gir prioriteringer for arbeidet innenfor boligpolitikken med utgangspunkt i rusavhengige, mennesker med nedsatt funksjonsevne og flyktninger.

Oppvekst

For å se arbeidet med barn og unges oppvekstvilkår i sammenheng, er det behov for en oppvekststrategi som legger vekt på mestring og kunnskapsutvikling hos barn og unge samt utlikning av sosiale forskjeller. Oppvekststrategien skal inneholde mål og strategier for områdene barnehage, skole, SFO, forebyggende tjenester og barnevern.

6.5 Satsingsområdet Leve selvstendig og godt hele livet

6.5.1 Status

Befolkningsstatistikken viser at det blir flere eldre og at særlig gruppen 80 år og oppover øker. Mange eldre bidrar positivt i samfunnet bl.a. gjennom frivillig innsats og hjelp med barnebarn og annen familie. Å imøtegå myter om eldre som ensidig passive, syke, hjelpetrengende, ute av stand til å trene eller lære, kostbare, skrøpelige, sykehjemsboere

osv. er sentralt for hvordan samfunnet betrakter individer og for den enkelte.

Selv om ideell og frivillig sektor bidrar med svært mye, kreves det offentlig støtte og tilrettelegging for at alle mennesker skal kunne leve hele livet slik de selv ønsker.

Ensomhet og isolasjon har negativ påvirkning på helse og funksjon. Behovet for pleie- og omsorgstjenester i Aurskog-Høland kommune vil være doblet i 2040 grunnet sterk vekst av antall eldre. Det krever en dreining av dagens eldreomsorg fra sykehjems plasser til forebygging, mulighet for å bo lengre i eget hjem og omsorgsboliger med døgnbemanning.

Universell utforming av alt fra tettsteder og kollektivtransport til kommunale tjenester er en forutsetning for mestring, selvstendighet og livsglede.

6.5.2 utfordringer

Leve selvstendig og godt hele livet krever planlegging og tilrettelegging fra kommunen, men også innsats fra fellesskapet og den enkelte. Kommunens mål om at universell utforming og folkehelse skal være forutsetning for all kommunal planlegging og virksomhet legger føringer for tettstedsutvikling, boligbygging og tjenesteproduksjon. Det pålegges imidlertid også enkeltpersoner et ansvar for å benytte seg av de tilbudene som finnes slik at livsglede og -mestring øker, ensomhet motvirkes og den enkelte kan ha et aktivt liv basert på egne ønsker og premisser. Det må legges spesiell vekt på den enkeltes ansvar for å planlegge egen alderdom med tanke på tilrettelegging av bolig, sosialt fellesskap og et aktivt liv.

Samordning av tilbud og tjenester vil gjøre det enklere å orientere seg og å ta tak i den enkeltes behov samtidig som hele mennesket synes.

6.5.3 Planbehov

Folkehelse

Kommunedelplan for folkehelse¹² har som utgangspunkt at god helse er fundamentet for sosial og økonomisk utvikling og at et velfungerende lokalsamfunn og demokrati forutsetter at innbyggerne deltar aktivt i samfunnslivet.

Plan for folkehelse og frivillighet¹³ tar utgangspunkt i at grunnlaget for folkehelsen først og fremst skapes utenfor helsevesenet. Tverrsektorielt arbeid kreves for at innbyggerne kan få gode oppvekstkår og utdanning, trygge offentlige rom, et bomiljø som passer den enkelte, rom for fysiske aktivitet, gang- og sykkelveier og muligheten for et rikt kulturliv.

Det er behov for å slå sammen planene og oppdatere tiltakene i henhold til kommuneplanen og endringer i nasjonale og regionale føringer.

«Gamle» Aurskog-Høland, Sørums og Fet har hatt en felles handlingsplan mot vold i nære relasjoner. Temaet skal inkluderes i folkehelseplanen. Fokus må ligge på hvordan gjenkjenne

---

¹² Vedtatt av «gamle» Aurskog-Høland kommune

¹³ Vedtatt av Rømskog kommune

vold i nære relasjoner, forebygging, handling og oppfølging samt rutiner for informasjonsdeling mellom ulike aktører.

Det foreslås at «gamle» Aurskog-Hølands Plan for arbeid med rus og avhengighet 2018-2022 og Rømskogs Ruspolitiske handlingsplan 2015-2018 utgår. Tematikken knyttet til rus og avhengighet inkluderes i folkehelseplanen ved rullering. Forebygging og strategier knyttet til barn og unge skal vektlegges.

Innholdets i Rømskogs Handlingsplan mot radikaliserings og ekstremisme tas inn i folkehelseplanen, mens selve planen utgår.

Det skal utarbeides et oversiktsdokument der befolkningens helsetilstand og de positive og negative faktorene som kan påvirke denne. Dokumentet skal revideres hvert fjerde år i forkant av rullering av planstrategi, slik at føringer kan legges for rullering av kommunens planer. Et utvalgt indikatorsett skal fremmes til politisk behandling i forbindelse med årsrapportering.

Kommunedelplanen for folkehelse skal omhandle vurderinger og drøftinger av utfordringer innen fagfeltet i kommunen. Basert på dette pekes det ut innsatsområder, strategier og tiltak. I rulleringen av folkehelseplanen skal følgende tema vurderes:

- Vurdering av strategier knyttet til kommunens folkehelseprofil
- Vold i nære relasjoner
- Rus og avhengighet
- Psykisk helse for barn og voksne med ekstra fokus på barn og unge med økt risiko for psykisk sykdom
- Gode oppvekstvilkår
- Reduksjon av livsstilssykdommer som diabetes og hjerte- og karsykdommer
- Tilrettelegging for en sosial og fysisk aktiv hverdag i alle lokalsamfunn
- Tverrfaglig samarbeid mot overvekt hos barn og unge

Veteraner

Regjeringens oppfølgingsplan "I tjeneste for Norge" fra 2014, oppfordrer kommunene til å utarbeide veteranplaner. Det legges vekt på at en slik plan bør fokusere på behov til veteraner og deres familier, med fokus på bedre samhandling mellom ulike kommunale aktører og utvikling av lokale tiltak for oppfølging og ivaretagelse av personell som har vært i internasjonal tjeneste.

Aurskog-Hølands veteranstrategi tar utgangspunkt i levekårsundersøkelsen for veteraner, helse og omsorgstjenesteloven, opplæringsloven og kommunens tjenester/tilbud. Den har som mål å gi økt kunnskap og anerkjennelse for innsatsen gjort av veteranene, samt øke kvaliteten på oppfølging og ivaretagelse av veteranene og deres nærmeste pårørende. Strategien vil komme til politisk behandling i løpet av 2020.

Kompetanse i helse og livsmestring

Strategi for kompetanse i helse og livsmestring skal vise hvilken kompetanse ledere og ansatte i sektoren må ha for å møte morgensdagens tjenestebehov og gi kvalitativt gode tjenester på kort og lang sikt. Den må vise hvordan kommunen skal rekruttere, beholde og utvikle (gjennom etter- og videreutdanning) nødvendig kompetanse. Strategien skal også bidra til faglig forsvarlige helse- og omsorgstjenester, kvalitetsforbedring og pasient- og brukersikkerhet, og at øvrige krav i helse- og omsorgslovgivningen etterleves og svarer opp

lovpålagte krav. Strategien skal ha et fireårig perspektiv og revideres årlig.

Opptopping av rehabilitering og habilitering

Det er et nasjonalt mål at kommunene overtar flere rehabiliteringsoppgaver fra spesialisthelsetjenesten. Det må utvikles en strategi som skal gi oversikt over hovedutfordringene på habiliterings- og rehabiliteringsfeltet lokalt samt fastlegge kortsiktige og langsiktige strategier og tiltak for å møte disse.

Strategi for demensvennlig samfunn

Strategien skal vise hvordan kan bli et demensvennlig samfunn og tar utgangspunkt i Helse- og omsorgsdepartementets «Demensplan 2020» der målet er å skape brukerens og pasientens helse- og omsorgstjeneste. Brukernes egendefinerte behov skal stå i fokus ved utvikling av tjenestene. Erfaringskunnskapen som mennesker med demens og kognitiv svikt selv sitter med, er nødvendig for å finne de gode løsningene. Strategi for et demensvennlig samfunn må derfor utvikles i et tett samarbeid med mennesker som selv har demens og deres nærmeste.

Strategi for kreftomsorgen

Helse- og omsorgsdepartementet har utarbeidet «Nasjonal kreftstrategi 2018–2022 Leve med kreft» som skal legge grunnlaget for at den gode kvaliteten i norsk kreftomsorg skal bli enda bedre. Den kommunale strategien for kreftomsorgen vil bygge på «Leve med kreft».

Strategi for ernæringsarbeidet i sektor helse og livsmestring

Strategi for kosthold og ernæring i sektor helse og livsmestring skal bygge på Helse- og omsorgsdepartementets «Nasjonal handlingsplan for bedre kosthold 2017-21». Strategien skal inneholde en kombinasjon av strukturelle/befolkningsrettede tiltak og tiltak som retter seg mot brukere og tjenestemottakere i sektorens enheter.

6.6 Satsingsområdet Et begeistret fellesskap

6.6.1 Status

Satsingsområdet Et begeistret fellesskap har som mål å bidra til en samfunnsutvikling der befolkningens trivsel og helse står i fokus gjennom å tilrettelegge for gode sosiale og miljømessige forhold, forebygge psykisk og somatisk sykdom, skape trygge nærmiljøer og sosiale fellesskap samt legge grunnlaget for innbyggermedvirkning og engasjement. Å ta del i og utøve kulturaktiviteter og være bidragsyter i eget nærmiljø gir mening i seg selv, for enkeltindividet og for fellesskapet. Rømskog og «gamle» Aurskog-Høland kommuner har aktive lag og foreninger og et bredt tilbud innen kultur og aktiviteter. Det er et godt utgangspunkt for videreutvikling av sosiale møteplasser der deltakelse, mestring og inkludering står i fokus.

Satsingsområdet forutsetter samhandling på en rekke områder mellom frivilligheten, kommunale virksomheter og andre aktører.

6.6.2 Utfordring

Kunst- og kulturformidling foregår på mange arenaer og er rettet mot et bredt spekter av målgrupper. Et mangfoldig og levedyktig kulturliv baseres i stor grad på frivillig arbeid. Det er nødvendig å sikre gode, stabile rammevilkår for lag og foreninger og stimulere flere til å

engasjere seg frivillig. Kommunen må ta et spesielt ansvar for å sikre smalere kultur- og fritidstilbud.

I tillegg til sosiale møteplasser i regi av frivilligheten, må det legges til rette i det offentlige rom for møteplasser gjennom «shared space» som tilrettelegging for aktivitet i parkområder og bålplasser/gapahuker/badeplasser i friluftsområder.

Det er behov for å se på innbyggernes ønsker og behov for informasjon, kommunikasjon og medvirkning med nye øyne. Kommunen må legge ytterligere til rette for innbyggernes deltakelse, påvirkning og innflytelse gjennom bruk av sosiale medier, mer åpenhet i kommunale prosesser, bruk av etablerte kanaler og større delaktighet på arenaer der innbyggere allerede er aktive deltakere.

6.6.3 Planbehov

Idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet

Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2017-2028¹⁴ inneholder en oppdatert langsiktig plan for utvikling av idretts- og friluftslivsanlegg i kommunen. Planen viser at kommunen har et bredt tilbud innen fysisk aktivitet og at mulighet for aktivt friluftsliv vektlegges bl.a. gjennom tilgang til natur- og rekreasjonsområder.

Delplan for idrettsliv, friluftsliv og kulturbygg i Rømskog 2018-2021 tar opp problemstillinger rundt synkende aktivitetsnivå, økt terskel for å utøve fysisk aktivitet og verdiene idrett og friluftsliv tradisjonelt har stått for.

Den største forskjellen mellom planene er at kulturbygg er del av Rømskogs plan. Det vurderes som uproblematisk å beholde disse planene i denne planstrategiperioden, for så å slå planene sammen. Føringer for den nye planen vil legges i forbindelse med planstrategi for perioden 2024-2028.

Kulturminner

Kulturminneplan for Rømskog kommune ble ferdigstilt i 2018.

Ny kommunedelplan for kulturminner for perioden 2020-2030 er under utarbeidelse og vil komme til politisk behandling i 2020. Planen vil ha en dokumentasjonsdel og en tiltaksdel. Det legges opp til årlige handlingsplaner der budsjettårets tiltak fastsettes.

Kulturstrategi

Det er behov for å utarbeide en helhetlig kulturstrategi som gir føringer for politiske og administrative prioriteringer og satsinger. Kulturstrategien skal sikre forståelse og rammevilkår for kulturens plass i lokalsamfunnet og hvordan ulike aktører skal jobbe sammen om å ta vare på og videreutvikle kulturlivet. Strategien skal bidra til bredde, aktivitet, inkludering, gi mulighet for utfoldelse og utvikling samt klare og hensiktsmessige rammebetingelser for frivillighet, idrett og annen kulturaktivitet.

Medvirkningsstrategi

Medvirkningsstrategien skal peke ut retning for og prioritering av aktiviteter for kommunens samarbeid med innbyggere, næringsliv og frivilligheten. Strategien skal gi prinsipielle avklaringer knyttet til kommunens ulike roller. Det skal være kunnskapsbasert, forankret i

---

¹⁴ Vedtatt av «gamle» Aurskog-Høland kommune

**Aurskog-Høland
kommune**

Muligheter, miljø og mangfold

etablert samhandling, gi føringer for enkel samhandling med kommunen, og for hvordan tjenestene skal utvikles med utgangspunkt i innbyggernes behov.

7. Prioriteringer i planarbeidet

Aurskog-Høland	Rømskog	Nye Aurskog-Høland	Merknad	Oppstart
Kommunal planstrategi Aurskog-Høland kommune 2016-2020	Kommunal planstrategi Rømskog, Aremark og Marker kommune 2016-2020	Kommunal planstrategi Aurskog-Høland kommune 2020-2024	ny	2020
Kommuneplan for Aurskog-Høland kommune 2018-2028	Kommuneplan for Rømskog kommune 2019-2030	Kommuneplan Aurskog-Høland kommune 2022-2036	begrenset rullering	2020
Kommunedelplan for kulturminner 2007-2015	Kommunedelplan for kulturminner 2018-2021	Kommunedelplan kulturminner 2020-2030	under rullering forventet vedtatt 2020	
Kommunedelplan for folkehelse 2017-2021	Plan for folkehelse og frivillighet 2018-2022	Kommunedelplan folkehelse 2022-2032	rullering	2021
Kommunedelplan Bjørkelangen 2014-2025		Kommunedelplan Bjørkelangen 2022-2034	rullering	2021
Kommunedelplan for klima 2018-2030	Klima og energiplan for Indre Østfold 2011-2020	Kommunedelplan klima 2025-2035	rullering	2024
Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2017-2027	Delplan for idrett og friluftsliv 2018-2021	Kommunedelplan idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2025-2035	rullering	2024
Kommunedelplan for trafiksikkerhet 2016-2020	Trafiksikkerhetsplan 2013-2024	Mobilitetsstrategi 2021-2025	ny	2020

Plan for integrering og mangfold		Kommunedelplan mangfold, inkludering og likestilling 2021-2031	under utarbeiding	2020
Sektorplan helse og rehabilitering 2014-2018	Strategiplan helse og omsorg 2015-2025		Utgår Erstattes av strategi for: <ul style="list-style-type: none"> • kompetanse i helse og livsmestring • opptrapping av rehabilitering og habilitering • demensvennlig samfunn • kreftomsorgen • ernæringsarbeid i sektor helse og livsmestring	
Sektorplan oppvekst og utdanning 2014-2018			utgår erstattes av strategi for oppvekst	
Sektorplan teknisk drift og kultur 2014-2018			utgår erstattes av strategi for: <ul style="list-style-type: none"> • eiendom • næring • trafikksikkerhet • veteraner	
Overordnet plan for personalpolitikk	Arbeidsgiverstrategi 2017-2020		utgår	
	Seniorpolitisk plan		utgår	

	Livsfasepolitisk plan 2017-2021		utgår	
Hovedplan vann, avløp og vannmiljø 2017-2028	Hovedplan vann og avløp 2015-2017	Hovedplan vann, avløp og vannmiljø 2021-2031	rullering	2021
Plan for kommunikasjon			utgår	
Fiskeforvaltningsplan 2011-2020			utgår erstattes av retningslinjer	
Forvaltningsplan for edelkreps 2011-2020			utgår erstattes av retningslinjer	
Fagplan for viltforvaltning 2013-2018			utgår erstattes av retningslinjer	
	Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme 2017-2020		inngår i kommunedelplan folkehelse	
Boligsosial handlingsplan 2012-2016		Boligsosial strategi 2021-2025	rulleres	2020
Plan for arbeid med rus og avhengighet 2018-2022	Ruspolitisk handlingsplan 2015-2018		inngår i kommunedelplan folkehelse	
Handlingsplan mot vold i nære relasjoner for Aurskog-Høland, Sørums og Fet 2014-2018	Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2015-2018		inngår i kommunedelplan folkehelse	

Budsjett- og økonomiplan	Budsjett- og økonomiplan	Budsjett- og økonomiplan med handlingsplan (tiltak)	Årlig budsjett, fireårig økonomiplan rulleres hvert år	Årlig/hvert fjerde år
Eierskapsmelding	Eierskapsstrategi 2019	Eierskapsstrategi 2020-2024	rulleres	2020
Digitaliseringsstrategi 2018-2022	Digitaliseringsstrategi 2018-2022		utgår	
		Veteranstrategi 2021-2025	ny	2020
	Plan for næringsutvikling 2019	Næringsstrategi	ny	2020
		Strategi for kvalitet i SFO	under utarbeiding	2020
		Oppvekststrategi	ny	2021
		Strategi for kompetanse i helse og livsmestring	ny	2020
		Strategi for opptrapping av habiliterings- og rehabilitering	ny	2020
		Strategi for demensvennlig samfunn	ny	2020
		Strategi for kreftomsorgen	ny	2020
		Strategi for ernæringsarbeidet i sektor helse og livsmestring	ny	2020
		Kulturstrategi	ny	2020
		Medvirkningsstrategi	ny	2020
		Strategi for biologisk mangfold	ny	vurderes i planstrategiperioden
		Forurensingsstrategi	ny	vurderes i planstrategiperioden

Overordnet og helhetlig risiko – og sårbarhetsanalyse	Overordnet risiko- og sårbarhetsanalyse	Overordnet og helhetlig risiko – og sårbarhetsanalyse 2020-2024	under rullering vedtas 2020	
Kriseplan	Kriseplan 2018	Overordnet kommunal beredskapsplan 2020-2024	under rullering vedtas 2020	

